

Kemi- og Fødevarekvalitet
J.nr. 2019-29-31-00088
Ref. MAMMA
Dato: 27-05-2020

Høringsnotat til udkast til bekendtgørelse om tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer

Problemstilling

Bekendtgørelse om tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer blev som udkast sendt i høring den 3. april 2020 med frist for afgivelse af høringssvar den 15. maj 2020.

Fødevarestyrelsen har modtaget 3 høringssvar fra 6 organisationer og foreninger:

Ét samlet høringssvar fra Diabetesforeningen, Forbrugerrådet Tænk, Hjerteforeningen og Kræftens Bekæmpelse, ét fra Landbrug & Fødevarer og ét fra Bryggeriforeningen.

Høringssvarene har primært berørt følgende punkter:

1. Fastsættelsen af maksimumsmængder
2. Forbrugerbehov
3. Kategorien ”mælkebaserede drikkevarer (fermenterede og/eller aromatiserede)”

I det følgende gennemgås høringssvarene. Fødevarestyrelsens kommentarer er angivet i kursiv. Høringssvarene er kun gengivet i hovedtræk. For detaljerede oplysninger om svarenes indhold henvises der til de fremsendte høringssvar, som kan ses på Høringsportalen.

Bemærkninger til udkastene:

Ad 1) Bryggeriforeningen anfører, at de finder det problematisk og uhensigtsmæssigt for virksomhederne, at de tilladte maksimumsmængder udelukkende fastsættes på grundlag af det niveau, der konkret ansøges om, i stedet for på grundlag af en vurdering af, hvilket maksimumsniveau, der findes sundhedsmæssigt acceptabelt.

Indtil der måtte blive fastsat EU-maksimumsværdier for frivillig tilsætning af vitaminer og mineraler, anvendes en dansk model ved risikovurdering af konkrete produkter. Modellen er udarbejdet i samarbejde med DTU Fødevareinstituttet. Fødeva-

restyrelsen har bedt DTU Fødevareinstituttet anvende samme principper for modellen, som er fastlagt i berigelsesforordningen (1925/2006), dvs. at der foretages en videnskabelig risikovurdering på grundlag af almindeligt anerkendte videnskabelige data, om nødvendigt under hensyntagen til forskellige forbrugergrupper varierende grad af følsomhed, og indtag fra andre kostkilder. Med denne model gives godkendelse, medmindre tilsætningen vurderes at være sundhedsskadelig, jf. artikel 14 i fødevarerforordningen (178/2002). Modellen er senest justeret teknisk i december 2017, således den i højere grad tager udgangspunkt i det konkrete produkt, og hvad dette produkt forventes at erstatte i kosten.

Skulle der fastsættes maksimumsgrænser (frem for løbende generelle tilladelser) i bekendtgørelsen til alle hypotetiske produktkategorier, der vil kunne tilsættes vitaminer og mineraler, ville maksimumsgrænserne skulle fastsættes på et langt lavere niveau for at sikre, at der også vil være mulighed for at tilsætte det enkelte næringsstof til andre produktkategorier end den, der først er ansøgt om, og som i givet fald skulle have fået tildelt et større "råderum". En ændret model ville således imødekomme ønsket om en klar regel og ingen gebyrbetaling, men ville i stedet begrænse markedsføringen af mange produkter, herunder nogle der er lovlige i dag.

Ad 2) Diabetesforeningen, Forbrugerrådet Tænk, Hjerteforeningen og Kræftens Bekæmpelse mener, at Danmarks historisk restriktive tilgang til berigelse af fødevarer med fokus på at undgå vildledning og sundhedsskadelige indtag af de enkelte stoffer bør bevares. De finder det imidlertid problematisk, at der fokuseres på virksomhedernes administrationsomkostninger frem for forbrugerne. Nye generelle tilladelser kan medføre, at der kommer flere produkter med tilsætning af næringsstoffer, at niveauerne bliver højere, end hvad forbrugerne har behov for og gavn af, at en monitorering af befolkningens samlede indtag af næringsstoffer vanskeliggøres samt, at det bliver sværere at rådgive om sund kost (fx tilsætning af næringsstoffer til fx læskekaffe).

Diabetesforeningen, Forbrugerrådet Tænk, Hjerteforeningen og Kræftens Bekæmpelse foreslår, at der bør laves vurderinger af konkrete produkter, hvor der tages stilling til danskernes egentlige behov for det specifikke vitamin, mineral eller andet stof.

Diabetesforeningen, Forbrugerrådet Tænk, Hjerteforeningen og Kræftens Bekæmpelse finder, at da der stort set ikke i befolkningen er næringsstofmangel, er de frivillige berigelser ikke fagligt begrundede, at der mangler studier af sikkerheden ved frivillige berigelser på længere sigt, at tilsætning af næringsstoffer til produkter, som danskerne bør indtage i begrænset omfang (som for eksempel læskekaffe), kan bidrage til forvirring i befolkningen om, hvad sund mad og drikke er, og at der er større markedsfordele ved anprisning af stoffer i berigede fødevarer end i naturlige kilder til næringsstofferne.

Frem til 2004 tillod Fødevarestyrelsen kun berigelse af fødevarer i tilfælde, hvor der var et ernæringsmæssigt behov for tilsætningen, fx for at afhjælpe en mangel på et næringsstof i befolkningen, eller for at afhjælpe tab af næringsstoffer under fødevarerproduktion, jf. de generelle principper for tilsætning af essentielle næringsstoffer til fødevarer fastsat i Codex-regi. Hvis der kunne dokumenteres et ernæringsmæssigt behov for en tilsætning, skulle denne derefter sikkerhedsvurderes.

Med EU-domstolens afgørelse den 23. september 2003 (sag C-192/01) blev præmissen om "det ernæringsmæssige behov" underkendt. I dommen blev det fastslået, at Danmark skal tillade berigede fødevarer, medmindre der efter en konkret vurdering findes at være en sundhedsmæssig risiko ved tilsætningen.

Efter EU-dommen blev en ny praksis indført i 2004, således at der skal foretages en konkret vurdering fra sag til sag. Frivillig tilsætning af vitaminer, mineraler samt visse andre stoffer er tilladt i henhold til EU's berigelsesforordning¹ (1925/2006). Efter de danske supplerende regler skal tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer anmeldes til Fødevarestyrelsen. Derefter sikkerhedsvurderes hver fødevarer af Fødevarestyrelsen på baggrund af en risikovurdering fra DTU Fødevarerinstitutionen. Fødevarestyrelsen udsteder enten en tilladelse til eller et forbud mod den pågældende tilsætning.

Siden dommen har Fødevarestyrelsen kun tillagt hensynet til forbrugernes sikkerhed vægt. Reglerne blev indført for at sikre, at danske forbrugere ikke utilsigtet indtager næringsstoffer i sundhedsskadelige doser, og de supplerer således berigelsesforordningens bestemmelser. Den ordning, der efterspørges, ville være i strid med EU-dommen og dermed EU-lovgivningen.

Ad 3) Landbrug & Fødevarer foreslår, at det præciseres i bekendtgørelsesudkastets bilag 1, at kategorien "mælkebaserede drikkevarer (fermenterede og/eller aromatiserede)" gælder alle mælkebaserede drikkevarer – også 'ikke-fermenterede' og 'ikke-aromatiserede'.

Fødevarestyrelsen har præciseret dette.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1925/2006 af 20. december 2006 om tilsætning af vitaminer og mineraler samt visse andre stoffer til fødevarer.